הוועדה לשילוב חרדים בצה"ל: הכוונות טובות, אבל לא מעודכנות

written by יעקב פלבינסקי | 23.05.2024

אין ספק באשר לכוונותיו של אלוף (במיל') אליעזר שקדי. לא אחת התרשמתי מהיכרותו המעמיקה עם הציבור החרדי ועם מנהיגיו, כנותו וישרותו. שקדי, וכך כנראה חברי הצוות הנוספים לשילוב חרדים בצה"ל שהגישו את המלצותיהם לשר הביטחון, לרמטכ"ל ולמנכ"ל משרד הביטחון, פועל מרצון אמיתי לבצע שינויים שייטיבו עם מדינת ישראל. הוא כבר הוכיח את מחויבותו לסוגיות חברתיות בשורת מעשים שהתבטאו היטב בתחנות חייו הציבוריות והאזרחיות.

עם זאת, מהרגע הראשון שנודע כי שר הביטחון יואב גלנט מינה אותו ל"פרויקטור" גיוס חרדים הייתה תחושה של ספקנות באשר לתוצאות הצפויות. אף על פי שמדובר באדם עתיר זכויות, קשה לראות כיצד ההמלצות שפורסמו מהוות פריצת דרך משמעותית בסוגיה החברתית הנפיצה ביותר בישראל.

לפני ההתייחסות לגופן של ההמלצות, מן הראוי היה שצוות הוועדה יִמנה גם נציג רשמי של עולם הישיבות מהממסד החרדי. לפחות לפי השמות שפורסמו אין שם אחד כזה, למעט סא"ל (במיל') הרב רם משה ראב"ד, המזוהה עם צה"ל מתפקידו כרב ראשי של חיל האוויר. גם הוא אדם רב פעלים שהוכיח את עצמו כמי שיודע להוביל מהלכים מורכבים ומוצלחים בממשק המאתגר שבין צה"ל לציבור החרדי. אבל איך שלא מסתכלים על זה, הצוות מורכב מנציגי צבא ומשפט, ולכן מבחינת הזרם החרדי המרכזי מדובר בעוד ועדה שמדברת על המגזר החרדי ולא איתו. לפחות תודעתית.

גם אם התקיימו התייעצויות עם ההנהגה החרדית, העובדה שאין נציג מוצהר של הציבור הזה בצוות מעידה על היאחזות בקונספציה ישנה שלא הוכיחה את עצמה. אם הייתה מוכיחה, לא היינו במצב הנוכחי. עם כל הכבוד, כך לא מייצרים אופק. זה עשוי להיות המשך ישיר של החטא הקדמון שהביאנו עד הלום. כדי לשנות את המצב נדרשת חשיבה מחודשת שכוללת בהכרח נציגות חרדית רשמית בכל גוף מקצועי האמון על נושא הגיוס. זו הדרך היחידה להבטיח את יישומן העתידי של ההמלצות והגברת האמון החרדי בהן.

על אף ההתקדמות החיובית צריך לשאול אילו צעדים יינקטו כדי ליצור אמון בין צה"ל לציבור החרדי שכרגע אינו קיים; כיצד מתמודדים עם התנגדויות להפרדה בגופים ממלכתיים כמו צה"ל? האם לא נכון היה לכלול כבר בשלב גיבוש ההמלצות דמות מקובלת מהממסד החרדי? איך מבטיחים שהמסלולים וההתאמות לא ימותגו בתוך הציבור החרדי (שוב) כמסגרות לנוער שוליים? האם קיימת חשיבה על תיווך חיובי של ההמלצות בתקשורת החרדית? במה שונה התוכנית הנוכחית באופן מהותי מתוכניות אחרות שקודמו בעבר? והשאלה הגדולה: האם בכוחן

של ההמלצות החדשות לשנות את התמונה כולה ולענות על הציפייה האזרחית?

במבט מקרו על ההמלצות שהוגשו למקבלי ההחלטות, ניכרת התקדמות משמעותית באופן החשיבה. יש בהן ההבנה שנדרשים מסלולים ייעודיים מהרגע הראשון, הפרדה בין הציבור החרדי הרחב לנוער שאינו לומד ואינו עובד, הרחבת המסלולים המותאמים ומאמצים לאפשר שימור של אורח החיים. הכיוון נכון וחיובי, אך עדיין ניצבים חסמים ניכרים בדרך.

סילוק החסמים, או לפחות היכולת לדלג מעליהם, תלויים בגודל הפסיעה הבאה. כל צעד הוא הרה גורל ועלול להיות החמצה היסטורית של פתרון הסוגיה. כדי לבנות עתיד, הצעד הראשון הוא לא לחזור על משגי העבר. הפעם זה מוכרח להיות שונה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 23.5.2024.